

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

*Természeti Katasztrófák Csökkentésének Világnapja
Nemzetközi Tudományos Konferencia*

Budapest, 2021. október 20.

A KATASZTRÓFAVÉDELLEM A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI FELADATOK TÜKRÉBEN

Dr. Muhoray Árpád ny. pv. vezérőrnagy, címzetes egyetemi tanár

MHTT Katasztrófa- és Polgári Védelmi Szakosztály elnöke

A szerző bemutatkozása

- Dr. Muhoray Árpád ny. pv. Vezérőrnagy, címzetes egyetemi tanár/1975. hadnagy/
- Felsőfokú katonai végzettség: Malinovszkij Harckocsizó MérnökParancsnoki Akadémia, harckocsi tervező mérnök
- 25 év szolgálat a Magyar Honvédségben, utolsó beosztás: alakulat, laktanya és helyőrségparancsnok Zalaegerszeg MJ városban
- 1996. Zala Megyei Polgári Védelmi Parancsnokság parancsnokhelyettes
- 2000. Zala Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, igazgató
- 2002. BM OKF veszélyhelyzet kezelési főig.h., KKB Operatív Törzs vezetője, KKB Nukleáris Baleset-elhárítási Védekezési Munkabizottság vezetője, mb. főigazgató, állami ünnepekért felelős Operatív Törzs vezető
- 2010. Katasztrófavédelmi Oktatási Központ igazgató, Újjáépítési Kormányzati Koordinációs Központ parancsnok
- 2012. NKE Katasztrófavédelmi Intézet egyetemi docens, 2014-től óraadó e. docens
- 2020. NKE RTK KVI címzetes egyetemi tanár
- PhD fokozat 2002. Hadtudományok. Disszertáció: A katasztrófavédelem irányítási modelljének vizsgálata
- Elérhetőség: dr.muhoray.arpad@gmail.com, muhoray.arpad@uni-nke.hu Telefon: 0620931-1956

Az előadás felépítése

- Bevezetés
- Módszerek
- A Kat és Vbtv megalkotásának célja, alapok, pillérek
- A katasztrófa és a védelmi és biztonsági cselekmények
- A védelmi és a védelmi és biztonsági igazgatás
- A kötelezettségek rendszere, a tervezés rendszere
- A nemzeti ellenálló képesség
- A katasztrófavédelmi és a védelmi és biztonsági irányítás összevetése
- Az összehangolt védelmi tevékenység, a NATO válságreagálás
- A veszélyhelyzet, a rendkívüli jogrendek új szabályai
- Következtetések
- Felhasznált irodalom

Bevezetés

- A koronavírus járvány és az ellene szolgáló védekezés hatása
- Annak érdekében, hogy a jövőben a katasztrófákat sikeresen lehessen felszámolni, szükséges feldolgozni a védekezések tapasztalatait, de **figyelemmel kell lenni a jogi környezet változására**
- *A mai modern katasztrófavédelem* az első katasztrófavédelmi törvény hatályba lépésével 2000. január 1-én kapta meg az irányítási és felelősségi rendjét. 2012- új Kat, korszerűsítés
- *A katasztrófák elleni védekezés alap szabályzói* voltak: az Alaptörvény, a Katasztrófavédelmi- (Kat) és a Honvédelmi (Hvt) törvények, illetve végrehajtási rendeleteik
- **Új jogszabályi környezet:**
- az Alaptörvény kilencedik módosítása
- *A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021 évi XCIII. törvény* (Vbtv), amely számos pontján módosítja, vagy egyes hatálytalanítja a Kat-ot, Hvt-t 2023. július 1-től
- **A jogalkotó szándéka** hangsúlyozni:
  - a katasztrófavédelem fontosságát,
  - a megelőzés, az elhárítás, a következmények felszámolás irányításának új minőségét,
  - kiterjesztettebb a biztonság értelmezése, és
  - átfogóbb a megvédésének feladatrendszer.

Módszerek

- **Kutatásaim választott módszerei:**

- a releváns jogszabályi környezet tanulmányozása,
- vonatkozó szakirodalom, publikációk, cikkek áttekintése,
- a BM OKF jogi belső normáinak tanulmányozása,
- a katasztrófavédelmi műveletek ismertanyagának tanulmányozása országos, területi és helyi szinten,
- a Kat. és a Vbtv. katasztrófák elleni védekezésre vonatkozó rendelkezéseinek összehasonlítása,
- a katasztrófavédelmi igazgatás, felelősségi és irányítási rend várható változásainak közreadása

A Kat és a Vbtv megalkotásának célja

A Kat. megalkotásának célja

- a lakosság biztonságának növelése,
- a természeti és civilizációs katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának fokozása,
- a katasztrófavédelmi szervezetrendszer erősítése,
- a katasztrófavédelmi intézkedések eredményességének növelése

A Vbtv-vel a jogalkotó szándéka:

- Magyarország és a magyar nemzet védelme, biztonságának fenntartása, fejlesztése és érdekeinek érvényesítése,**
- a képességek összehangolt és hatékony irányítása és működtetése.
- a 21. századi biztonsági környezet sokrétű és összetett kihívásainak és fenyegetéseinek kezelhetősége,
- a természeti, a civilizációs eseményekkel, továbbá az emberi cselekményeken alapuló fenyegető, ártó, befolyásoló, támadó magatartásokkal szembeni összehangolt felkészülés és védekezés,**
- a válságkezelés és a **különleges jogrend idejével összefüggő feladatok átfogó megközelítésének erősítése.**

Alapok, pillérek

- **A katasztrófavédelem *pillérei*:** a magyar állam, az állampolgárok és a katasztrófavédelmi szervezet.
- *A katasztrófavédelem céljai* a **megelőzés**, az **elhárítás**, a **helyreállítás-újjáépítés**
- **A Vbtv** szerint a vb feladatoknak szintén **3 pillére van**, ezek
  - a **honvédelem rendszere** és a Magyar Honvédség,
  - a **rendvédelem és a rendvédelmi szervek** (BM OKF), valamint
  - a **nemzetbiztonsági szolgálatok**,melyekkel a **közigazgatási szervek** kötelesek együtt működni.
- Ők együttesen a nevezett feladataik során
- a **nemzetgazdaság** erőforrásaira és szervezeteire,
- az **állampolgárok** elhivatottságára és **kötelezettségeik teljesítésére**,
- a lakosság és az anyagi javak megóvását szolgáló **polgári védelemre**,
- a **civil szervezetek** szerepvállalására, valamint
- A **szövetséges** államok és rendszerek, a NATO és az EU együttműködésére *támaszkodnak*.
- *A vb igazgatás céljai:* a magyar nemzet védelmének és biztonságának fenntartása, Magyarország fegyveres védelme

A katasztrófa, a védelmi és biztonsági cselekmények

Katasztrófa:

a *veszélyhelyzet* kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő állapot vagy helyzet, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeiket, az alapvető ellátását, a természeti környezetet, értékeket veszélyezteti, károsítja. A megelőzéshez, elhárításhoz különleges körülmények között különleges erőfeszítések kellenek.

Védelmi és biztonsági események:

- a) ágazati üzemzavar, válsághelyzet vagy *különleges jogrendnek nem minősülő veszélyhelyzet*, illetve a *lakosság ellátását, annak biztonságát vagy folytonosságát érintő súlyos esemény*,
- b) *katasztrófa vagy annak veszélye*,
- c) az államhatár rendjét és annak megóvását érintő súlyos esemény,
- d) a törvényes rendet, a közrendet és közbiztonságot súlyosan fenyegető esemény,
- e) *az államműködés folytonosságát sértő vagy veszélyeztető súlyos esemény*,
- f) Magyarországot jelentősen érintő katonai fenyegetés,
- g) szövetségesi kötelezettség teljesítésére okot adó esemény, vagy
- h) terrortámadás bekövetkezése, illetve annak jelentős veszélye.

Az a), b) pontok, illetve az e) pont esetlegesen a katasztrófavédelem ágazati felelősség.

A védelmi és a védelmi és biztonsági igazgatás

- A hatékony katasztrófavédelem záloga a **védelmi igazgatás** rendszerében és keretében végzett munka.
- **A védelmi igazgatás:** a **közigazgatás részét képező feladat- és szervezeti rendszer, amely a Kormány** - a honvédelemért felelős miniszter útján gyakorolt - **irányítása mellett** a Magyarországot veszélyeztető fenyegetésekkel és támadásokkal szemben az állam feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint **egyres védelmi feladatok ellátására kijelölt közigazgatási szervek által végzett tervező, végrehajtó, rendelkező tevékenység**
- **A védelmi és biztonsági igazgatás:** a **közigazgatás részét képező feladat- és szervezetrendszer, amely a Kormány irányítása mellett** a Magyarországot és annak lakosságát **veszélyeztető fenyegetésekkel és támadásokkal szembeni fellépésre létrehozott**, illetve jogszabályban ilyen feladatra **kijelölt állami szervek központilag összehangolt tervező, végrehajtó és rendelkező tevékenysége.**
- Ennek során különös **tekintettel kell lenni** a válsághelyzetek kezelésére, a különleges jogrend kihirdetésére, a védelem- és biztonságtudatosság polgári és állami fokozására, a honvédelmi igazgatásra, az annak részét képező katonai igazgatásra, **a rendvédelmi szervek által ellátott igazgatásra.**

A kötelezettségek rendszere

A Vbtv szerint a **védelmi és biztonsággal összefüggő kötelezettségek rendszere:**

- a kötelezettségek a hadiállapot idején bevezethető fegyveres vagy fegyver nélküli **katonai szolgálat,**
- a polgári védelmi kötelezettség,** /korábban ez a 3. helyen volt/
- hadiállapot idején a **honvédelmi munkakötelezettség,**
- gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség,
- a védelmi és biztonsági célú bejelentési kötelezettség /új jogi fogalom/,

A Vbtv kiterjeszti a Kat **jelentési kötelezettségét.**

A Vbtv kiemeli a **polgári védelemmel kapcsolatos kérdések** zömét a Kat. VI. fejezetéből. A pv feladatok, a pv szervezetek, pv adatszolgáltatás maradtak a Kat-ban, a háborús pv feladatok a Hvt-ben.

A polgári védelmi kötelezettség célja:

- 1) a fegyveres összeütközés és a katasztrófák időszakában az emberi élet védelme,
- 2) a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme,
- 3) a vagyonbiztonság megóvása és
- 4) a humanitárius feladatok ellátása érdekében rendelik el, mint személyes kötelezettséget.

Az új Vbtv **először leírja,** hogy mi a polgári védelmi kötelezettség tartalma, mi a feladat, utána határozza meg mentességet,
A Kat fordítva írta.

A nemzetgazdaság védelmi és biztonsági célú felkészítése és mozgósítása

- **A Kat. szerint**, ha a katasztrófavédelem érdeke más módon nem elégíthető ki, **szolgáltatás igénybevételével** kell biztosítani a **polgári védelmi feladatok** ellátását, különösen **veszélyhelyzetben a védekezés feltételeinek megteremtését**.
- **A nemzetgazdaság védelmi és biztonsági célú felkészítése és mozgósítása** az ország biztonsága, stabilitása, a lakosság ellátás, az állam működés érdekében van.
- Alapdokumentuma a **Védelemgazdasági Alapterv** lesz, a Kormány hagyja jóvá. A közreműködő szervek Védelemgazdasági Tervet készítenek.
- A Vbtv 13. alcíme a nemzetgazdaság védelmi és biztonsági célú felkészítésével és mozgósításával összefüggő **kártalanítás közös szabályait** fogalmazza meg, a Kat 35. alcíme hatálytalanítva lesz.
- *Módosul az eljárásrend.* Most a polgármesterhez kell az igényt benyújtani, azt onnan továbbítva katasztrófavédelem területi szervéhez. Újként az igényt a járási kormányhivatalnál terjeszthetik elő, az eljárást a megyei kormányhivatal folytatja le.
- *A fellebbezés* jelen esetben a BM OKF-hez nyújtható be, a Vbtv hatálybalépése után a hozott döntés közigazgatási perben lesz támadható.

Gazdasági és anyagi szolgáltatás

- A Vbtv szerint a gazdasági és anyagi szolgáltatás célja: az ország vb-jével közvetlenül összefüggő feladatok ellátásához az anyagi és szolgáltatási feltételek **nem állami forrásokból történő biztosítása**, amennyiben azok más módon nem biztosíthatók.
- A Kat szerint: a *katasztrófavédelmi feladatok* végrehajtása érdekében a gazdasági és anyagi szolgáltatás kiterjed
  - a meghatározott gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére vagy
  - a szolgáltatás igénybevételének tűrésére,
  - valamely tevékenységtől való tartózkodásra,
  - az igénybevételhez szükséges előkészületi tevékenységre és
  - az igénybevétel tervezéséhez szükséges adatok közlésére.
- A Vbtv. felhatalmazó rendelkezései szerint a Kat. gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettséggel foglalkozó alcíme **hatályát veszti** és azt követően a katasztrófavédelmi szervezetek is a Vbtv vonatkozó pontjai szerint kell eljárni a gazdasági és anyagi szolgáltatások igénybevétele esetén.

A védelmi és biztonsági tervezési rendszer

- A Vbtv. III. fejezete **szerint** a Kormány **védelmi és biztonsági tervezési rendszert** működtet
  - az ország vb-jének fenntartása, erősítése és az arra való felkészülés érdekében,
  - a részt vevő szervek eseménykezelésre való felkészítése,
  - működésük, fejlesztésük stratégiai meghatározása és
  - az együttműködés kereteinek biztosítása céljából.
- **A védelmi és biztonsági tervezés rendszerének főbb dokumentumai**
  - a) a Biztonság- és Védelempolitika Alapelvei,
  - b) a Nemzeti Biztonsági Stratégia,
  - c) az Integrált Védelmi és Biztonsági Iránymutatás, valamint
  - d) ágazati stratégiák, alaptervek, illetve intézkedési tervek.
  - e) miniszteri utasításban további tervezési dokumentumok határozhatók

A nemzeti ellenálló képesség

- A Vbtv V. fejezete szerint **a nemzeti ellenálló képesség:**
a nemzetet alkotó lakosság, gazdaság és állam képessége arra,
  - hogy külső vagy belső, a közrendet és közbiztonságot, valamint az állam honvédelmi és nemzetbiztonsági érdekeit, továbbá stabilitását sértő vagy veszélyeztető törekvések, támadások,
  - *természeti vagy ipari katasztrófák, járványok hatékony előrejelzését, megelőzését,*
  - *a kockázatok lehető legkisebbre csökkentését,*
  - *illetve bekövetkezésük esetén azok kezelését és azt követően a mielőbbi és hatékony helyreállítást*
  - a polgári és katonai felkészültségen keresztül -a biztonság tudatoság fejlesztésével,
    - a felkészültség fokozásával és
    - a szükséges védelmi intézkedésekkel biztosítsa.
- **A nemzeti ellenállóképesség fejlesztéséhez kiemelt szempontok**
  - a *természeti és ipari katasztrófák* megelőzése, valamint
  - a kockázatok lehető legkisebbre csökkentése,
  - a következmények mielőbbi helyreállítása, valamint
  - a társadalom alapvető szükségletei ellátásában nélkülözhetetlen *létfenntartású rendszerek* üzemfolytonos működése.
- A fejlesztési feladatok érdekében a miniszterelnök vezetésével Nemzeti Védelmi és Biztonsági Fórum működik.

A katasztrófavédelem és a vb. feladatok irányításának összevetés

A katasztrófavédelem irányítását országos szinten a **Kormány (KKB)**, területi szinten a **megyei és a fővárosi védelmi bizottságok**, a járásokban a **helyi védelmi bizottság**, míg az egyes településeken a **polgármesterek** a valósítják meg.

A védelmi és biztonsági tevékenységek irányítási szervei: az Országgyűlés, a Kormány, a miniszter, a védelmi és biztonsági szervezeteket, a további résztvevők

A védelmi és biztonsági feladatok ellátásban részt vesznek:

- a) a kormányzati igazgatási szervek,
- b) a helyi önkormányzatok és az irányításuk alatt álló szervek,
- c) a bírósági és az ügyészi szervezet,
- d) az egészségügyi szolgáltatók és gyógyszerellátást végző szervek,
- e) az oktatási, kulturális, tudományos intézmények,
- f) a nemzeti hírügynökség, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap,
- g) a közlekedési, szállítási, elektronikus hírközlési, informatikai szervek és a posta
- h) a Magyar Nemzeti Bank,
- i) a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság,
- j) a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,
- k) a közellátást, illetve a közüzemi szolgáltatást végző szervek,
- l) a társadalom alapvető szükségleteinek ellátásában nélkülözhetetlen létfontosságú rendszerek üzemeltetői,
- m) minden olyan szerv, amely vb. feladat ellátására vagy közreműködésre köteles.

E szervek *védelmi és biztonsági igazgatási tisztviselőt* jelölnek ki.

A védelmi és biztonsági igazgatás központi szerve

- A védelmi és biztonsági igazgatás központi szerve (továbbiakban: VBIKSZ)

-országos szinten összehangolja az igazgatási feladatokat, koordinálja a tervezést,

-*Nemzeti Eseménykezelő Központot* működtet *összkormányzati válságkezelés, különleges jogrend esetén, felkészüléskor és esemény idején* (mindig).

-koordinálja az összkormányzati felkészülést,

-előkészíti a képzési követelményeket,

-összehangolja a nemzeti ellenálló képesség fejlesztését,

-kialakítja a feltételeket a Kormány válsághelyzeti működéséhez,

-támogatja a kapcsolódó technológiai és tudományos kutatásokat,

ellenőrizz kormányzati szinten.

A VBIKSZ újonnan létrehozandó szervezet, a Vbtv felhatamazo rendelkezése alapján a Kormány rendeletben határozza meg miniszteriális helyét (KKB?) részletes feladatait.

A Megyei Védelmi Bizottság

Megyei Védelmi Bizottság (MVB), területi szerv, felépítését, feladatait a Vbtv a korábbi Hvt-ben és Kat-ban hatálytalanítja, azok zömét átveszi, kismértékben kiegészíti.

Éles különbség: a Vbtv. nem taglalja külön az MVB elnökének feladatait, mint a Kat.-ban, azok mind a bizottságé.

Ha az MVB akadályoztatott:

- a bizottság elnöke egy személyben gyakorolja annak jogkörét,
- döntését a szakmai elnökhelyettes véleménye kikérése után hozza,
- az akadály megszűnte után tájékoztatja a bizottságot.

A műveletekben az irányító vezetőt:

- területi, illetve a helyi szintű védekezésben a *területi védelmi bizottság elnöke*,
- több megye területét illetően a védelmi és **biztonsági igazgatás központi szerve** jelöli ki.

Az MVB költségeinek fedezete: a kormányhivatal részére az egyes vb. feladatokra biztosított költségvetési összeg, céltámogatás, a települések vb feladatai és a lakosság létszámának arányában meghatározott állami támogatás. *Ez utóbbi a normatív támogatás.*

Újként jelentkező MVB kötelezettségek:

- a HVB-k irányítása,
- az ingó és ingatlan szolgáltatás elrendelése,
- a területi gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségek, ezek nyilvántartásiának vezetése,
- a települések, kerületek, a lakosság, a védekező szervek riasztása, kiértesítése, tájékoztatása,
- kölcsonös segítségnyújtásuk rendjének kialakítása,
- a védekezésben résztvevő szervek felkészültségéről a rendszeres beszámoltatás,
- a védelmi és biztonsági igazgatási szervek működési feltételeinek biztosítása.

A Helyi Védelmi Bizottság

A **HVB** illetékességi területe a járásokhoz, a fővárosban a kerületekhez igazodik.

Végzi:

- a válsághelyzetekre és különleges jogrendre történő felkészülést,
- a védelmi és biztonsági események kezelésében, valamint a különleges jogrendi feladatokban történő közreműködést.

A HVB a Kat.-ban felsorolt *irányításra, utasításra, átcsoportosításra* vonatkozó feladatokat a Vbtv jelentős mértékben kiegészíti:

- a honvédségi hadkiegészítési közigazgatási,
- a gazdasági és anyagi szolgáltatási,
- a lakosság védelmi és ellátási,
- tájékoztatási rendszer kialakítási és tájékoztatási,
- felkészítési, gyakorlatozási és
- nyilvántartási feladatokkal.

A polgármester új feladatai

A polgármester illetékességi területén

- ellátja a védelmi és biztonsági tevékenységekkel kapcsolatos,
- jogszabályban és a helyi védelmi bizottság által számára megállapított települési szintű feladatokat,
- irányítja és összehangolja azok végrehajtását.

A polgármester a vb. tevékenységre való *települési szintű felkészülési* és *konkrét tevékenysége* hasonló a Kat-ban meghatározottakhoz.

Új, hogy a feladatok korábban a Kat szerint csak a *katasztrófavédelemmel függték* össze, azok most

- védelmi és biztonsági tevékenységekre és
- a különleges jogrendi feladatokra,
- tájékoztatásban nem csak a katasztrófaveszélyről, hanem a veszélyekről, fenyegetésekről szóló tájékoztatásra lettek kiterjesztve.
- Nem csak katasztrófavédelmi feladatok érdekében gyakorolja elsőfokú polgári védelmi hatósági jogkörét, polgári védelmi szolgálatra kötelezést.
- Nem csak irányítja a védekezésre való felkészítést, hanem önmaga is részt vesz a vb. szervek által szervezetteken.
- Nem csak a katasztrófavédelmi ügyekben illetékes közbiztonsági referenst jelöl ki, hanem a védekezésben közreműködő referenseket.
- Nem csak a katasztrófavédelem területi szervétől kijelölt személy kéréséig irányítja a védekezést veszélyhelyzetben, hanem a hatáskörrel rendelkező szerv kéréséig.

Bírság, riasztás

A Vbtv szerinti új jogi lehetőség, hogy a F/M kormányhivatal **védelmi és biztonsági bírságot** szab ki, ha

- a kötelezett a polgári védelmi, gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségének nem vagy nem megfelelően tesz eleget,
- ha a nemzetgazdaság vb. célú felkészítésével összefüggő kötelezettségének nem tesz eleget, vagy
- ha valaki az összehangolt védelmi tevékenységgel összefüggésben a Vbtv szabályait megszegi.

A bírságon túl jogi lehetőségként fennáll, hogy esetleg a törvény súlyosabb jogkövetkezmény alkalmazását rendelje el.

- A Vbtv. több helyen is kiemelten foglalkozik a **riasztási rendszerekkel**, a riasztási feladatok megszervezésével, annak felelősségével.
- A riasztási rendszer működtetését a VBIKSZ koordinálja. A jogszabály leírja, hogy a riasztási rendszer lehet állami és lakossági riasztási és tájékoztatási eljárásrendű, azok működésének részletszabályait azonban nem tartalmazza.

Katasztrófaveszély

A Kat. bevezette a „**katasztrófaveszély**” fogalmát, amelynek megállapítása, intézkedési kötelezettségei a BM OKF főigazgató feladata.

Katasztrófaveszélykor a **főigazgató** - a belügyminiszter által előzetesen jóváhagyott központi veszélyelhárítási terv szerint - **azonnal intézkedik:**

- az emberi élet, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, a kritikus infrastruktúrák védelme,
- a lakosság alapvető ellátásának biztosítása, valamint
- a katasztrófa következményeinek lehető legkisebbre csökkentése érdekében.

A honvédségi erők igénybevétele a szükséges létszámnak megfelelően a Honvéd Vezérkar főnöke, a honvédelemért felelős miniszter, illetve a Kormány döntése alapján történik.

Az országos katasztrófavédelmi főigazgató a megtett intézkedésekről **haladéktalanul tájékoztatja a belügyminisztert.** Kat 43. § (1)-(3) bekezdések

Az összehangolt védelmi tevékenység / = Kat. Katasztrófaveszély?

Az összehangolt védelmi tevékenység (ÖVT) elrendeléséről a Kormány súlyos vagy elhúzódó védelmi és biztonsági eseménykor **rendeletben dönthet**,

- ha annak kezelése több védelmi és biztonsági szervezet, illetve közigazgatási szerv hatáskörét együttesen érinti, és
- az ÖVT esetének intézkedései, vagy
- a NATO Válságreagálási Rendszerében meghatározott intézkedések szükségesek.

A Kormány a rendeletében dönt

- az ÖVT elrendeléséről,
- az állami szervek együttműködésének részletes szabályairól,
- a központi államigazgatási szervek ideiglenes egyedi hatásköri és illetékességi szabályairól, erről
- tájékoztatja a köztársasági elnököt és az Országgyűlés illetékes bizottságát, valamint a lakosságot.

Az ÖVT irányítását, a döntés-előkészítést, a kormányzati kommunikációs feladatokat, a műveletek irányítását, valamint a Kormány által bevezetett intézkedéseket a Kormány kijelölt tagja a VBIKSZ együttműködésével hangolja össze.

Ez alapján katasztrófa elhárításakor a belügyminiszter lehet a kijelölt tag.

A **Kormány kijelölt tagja** javaslatot tehet a Kormánynak, másik kormánytagnak

- az intézkedések elrendelésére,
- a NATO Válságreagálási Rendszer intézkedéseinek bevezetésére,
- törvényben meghatározott válsághelyzeti intézkedés elrendelésére, valamint,
- további védelmi és biztonsági erők bevonására,
- végül a **különleges jogrend kihirdetésére.**

A kormány intézkedései ÖVT-nél

- **A Kormány rendeletben elrendelheti**

- egyes útvonalakon a közlekedés időszakos korlátozását,

- az államhatár rendjének, az államhatáron átlépés fokozott ellenőrzését, annak időszakos korlátozását,

- az ország egyes területein a személyforgalom és szállítás korlátozását,

- egyes intézmény, létesítmény, rendezvény látogatásának és szervezésének korlátozását,

- a kijelölt közterületek és intézmények biztonságának fokozására megközelítés-korlátozási, ellenőrzési és védelmi rendszabályok alkalmazását,

- különösen veszélyes személyek elfogása tekintetében a vb. szervek erre kijelölt erőinek közös igénybe vételét,

- a köznevelésre, felsőoktatásra, szakképzésre és felnőttképzésre vonatkozó kiegészítő szabályok alkalmazását,

- *az esemény kezelésével, felszámolásával, továbbá káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefüggő intézkedés bevezetését.*

A Kormány az intézkedéseket meghatározott időre, de legfeljebb **3 hónapra** vezetheti be, azt **szükség szerinti alkalommal 3 hónappal** meghosszabbíthatja, a köztársasági elnököt és az Országgyűlés bizottságát tájékoztatja

NATO Válságreagálási Rendszer

A NATO Válságreagálási Rendszerrel összhangban álló *Nemzeti Intézkedési Rendszer* keretében az állami szervek intézkedései vezethetők be, ha

- a NATO kezdeményezte a válságreagálási intézkedések bevezetését, ha
- a NATO intézkedések szövetségi szintű bevezetését Magyarország általi kezdeményezi,
- a szövetséges fegyveres erőket Magyarországon alkalmazzák, vagy
- más szövetségi válságreagálás magyarországi igénybe vétele szükséges és a kialakult vagy fenyegető válsághelyzet szerinti nemzeti intézkedésre a jogosult szerv így dönt, úgyszintén
- a nemzetközi vagy nemzeti gyakorlatok során, továbbá
- az erre való felkészülés során vagy sajátos nemzeti érdekből,
- a NATO Válságreagálási Renszertől függetlenül a Kormány ilyen döntése esetén.

Ha az intézkedések felkészülési, együttműködési, tájékoztatási, valamint végrehajtási feladatok, melyek alkalmazása ha jogkorlátozást tesz szükségessé, arról a *lakosságot* egyidejűleg tájékoztatni kell.

Az EU válságkezelés megosztott hatáskör alapján működő intézményeihez és mechanizmusaihoz tartozó *riasztási, értesítési és tájékoztatási* feladatokat a vb. szervezetek az uniós jognak megfelelően hajtják végre.

Veszélyhelyzet /Kat. 20. pont/

Veszélyhelyzetben a Kormány rendeleti úton

- rendkívüli intézkedéseket vezethet be Kat. 47-48. §, vagy azok alkalmazására felhatalmazást 49, 50, 51.§ adhat.
- sajátos irányítási szabályokat alkalmazhat

Bevezethető rendkívüli intézkedések: államháztartásra eltérő rendelkezések, pm, jegyző hatáskörébe tartozó államigazgatási feladatban a közigazgatásra vonatkozó törvényi rendelkezésektől eltérés, szolgáltatási kötelezettség, gazdálkodó szervezet állami felügyelet alá vonása.

Alkalmazható rendkívüli intézkedések: korlátozható, megtiltható a közlekedés, a tartózkodás, rendezvény tartás tiltása, kitelepítés, belépés, kilépés, utazás engedélyhez kötése, javítókapacitások, állomások, kikötők, szállítások igénybevétele, korlátozása, szeszes ital tiltása, kiürítés elrendelése, ideiglenes pv. szolgálat, gépek igénybevétele, az oktatásért, szakképzésért felelős miniszterek egyedi határozatban szabályozzák a tanítást.

Sajátos irányítási szabályok: miniszteri biztos, a katasztrófavédelmi irányítás átvétele a pm-től, a képviselő testület, a közgyűlés feladatait a pm, az MKE elnök átveszi, az önkéntes mentőszervezetek bevonását a BM OKF főig. rendeli el.

Veszélyhelyzet a következmények elhárítása érdekében a *katasztrófa károsító hatása által érintett területen* is kihirdethető.

A Vbtv hatálytalanítja

- a veszélyhelyzet kihirdetését kiváltható **katasztrófa típusok,**
- a **rendkívüli, a bevezethető és sajátos intézkedések** felsorolását.

A Kat . Veszélyhelyzetben nem alkalmazható, a KKB viszont megmarad.

A rendkívüli jogrendek szabályai

A **Kormány** a hadiállapot vagy a szükségállapot kihirdetésének kezdeményezését követően, hadiállapot idején, szükségállapot idején, **veszélyhelyzet idején az állampolgárok élet-, egészség-, személyi, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, és egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.**

A Kormány hatáskörét

- a személyes szabadsággal és az életkörülményekkel,
- a gazdaság- és ellátásbiztonsággal,
- a közösségeket érintő biztonsági célú korlátozásokkal,
- a lakosság tájékoztatásával,
- az állami és önkormányzati működéssel,
- a törvényes rend, a közrend és a közbiztonság megóvásával vagy helyreállításával,
- az országvédelemmel és országmozgósítással összefüggő,

a hadiállapotot, a szükségállapotot, a **veszélyhelyzetet kiváltó esemény megelőzésével, kezelésével, felszámolásával, továbbá káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefüggő tárgykörökben célarányosan gyakorolhatja.**

Veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének, a fővárosi, megyei közgyűlésnek feladat- és hatáskörét a polgármester, illetve a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke gyakorolja.

De nem lehet önkormányzati intézményt átszervezni, megszüntetni.

A **kormány rendeletét** a lineáris műsorszolgáltatók hírműsoraiban, a napilapokban, az internetes hírmegosztó portálokon, valamint hirdetés útján térítésmentesen, az aláírás **napján ki lehet hirdetni.**

Következtetések

- *A mai modern katasztrófavédelem* 2000. január 1-én kapta meg az irányítási és felelősségi rendjét, 2012-ben úgy a védelmi igazgatás, mint a katasztrófavédelem modernizálásra került
- A Vbtv hatályba lépése a védelmi igazgatás és a katasztrófavédelem korszerűsítésének 3. lépcsőfoka.
- A változó biztonsági környezetben megvalósuló védelmi és biztonsági reform
  - módosítja a különleges jogrendet,
  - a hangsúlyt áthelyezi az összkormányzati megközelítésre a katasztrófák elleni védekezésben is.
- A Kat jelentős módon változik, számos szakasza hatálytalanításra kerül.
- A **vb igazgatás új központi szerve** új hatalmi irányító, egyetértő, koordináló centrumként jelentkezik a katasztrófavédelem számára is, bár a KKB intézménye megmarad, a védelmi bizottságok, pm. szerepe nő.
- A rendkívüli jogrendekek száma 3-ra csökken, a Kat. nem alkalmazható tovább veszélyhelyzetben, a polgári védelem és a gazdaság mozgósítás szerepe növekszik.
- A veszélyhelyzet kihirdetésének oka az Alaptörvényben megfogalmazottak szerint várható a Kormány rendeletében nevesítve, a részletes katasztrófatípusok felsorása hatálytalanításra kerül.
- A Kormányzat bevezeti az **Összehangolt Védelmi Intézkedések** intézményét, jellemzőek lesznek ekkor és **veszélyhelyzetben** is a Kormány rendeleti intézkedései
- A magyar katasztrófavédelem képes lesz megfelelni a módosításokból adódó összkormányzati megközelítésű feladatainak, a nagy katasztrófák felszámolása hatáékonyabb lehet.

Felhasznált irodalom

- 1999. évi LXXIV. Törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2011. évi CXXVIII. Törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvényekről
- 2021. évi XCIII. Törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról
- 2011 évi CXIII. Törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben a bevezethető rendkívüli intézkedésekről
- Dr. Kondorosi Ferenc-Dr. Muhoray Árpád: Katasztrófák kora, Bíbor kiadó, 2019 ISBN 978-615-5536-72-4

**NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM**

LUDOVIKA

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

---

uni-nke.hu